

D. N.

29/7 1947

Legaliserat spioneri

Sedan mer än två veckor har en militär medlem av den ryska beskickningen jämte tolk genomkorsat gränstrakterna i Tornedalen och därvid upprepade gånger besökt områden inom vilka utläningar inte får vistas — ett förbud som särskilt meddelas de främmande legationerna och som sålunda måste ha varit ryssarna bekant. Att major Konnov handlat i samförstånd med sina förmän kan naturligtvis inte betvivlas. Enligt landsfogden i distriktet har ryssarna sökt införskaffa uppgifter av speciellt militär natur; försvarsområdets befälhavare meddelar att de setts studera befästningsanläggningar och härvid göra anteckningar. En svensk som handlade på detta sätt och lämnade de upplysningar han lyckats erhålla till främmande makt skulle straffas för spioneri.

Mot de ryska diplomaterna har emellertid intet verksamt inskrifande skett. Man har blott vid något tillfälle påpekat att de befann sig inom förbjudet område — vilket inte hindrat dem att någon dag senare upprepa besöket. Polisen har icke ingripit, utan nöjt sig med att — åtminstone under de senaste dagarna — söka följa deras förehåvanden. Över huvud skulle, såvitt man kan bedöma, hela denna resa ha blivit obekant för allmänheten, därest inte saken upptagits i Dagens Nyheter för fyra dagar sedan. De officiella rapporterna i ärendet är hemligstämplade. Utrikesdepartementet har hittills inte ansett en kommuniké nödvändig. Tendensen till mörkläggning försvann inte med krigets slut.

Myndigheternas passivitet förklaras av att diplomater åtnjuter immunitet. De kan inte åtalas eller dömas i det land där de är ackrediterade — den saken är klar. Och ofta utgår man från att deras handlingar inte på något sätt kan beivras, att t. ex. en diplomat som är i färd med att begå ett brott inte kan hindras att göra det. Denna uppfattning är dock högst tvivelaktig. För några år sedan hände i Förenta staterna att ett främmande lands minister, som genom fortkörning i bil i berusat tillstånd var farlig för den allmänna säkerheten, trots våldsamt motstånd fasttogs av polisen och belades med handbojor. Från samma utgångspunkter borde det åtminstone vara möjligt att under bevakning förpassa en diplomat som ertappades på förbjudet område till en plats utanför detta område. Det borde rimligtvis också vara möjligt att frånta honom de anteckningar och de fotografier som blivit ett resultat av det förbjudna besöket. En alltför grotesk situation föreligger då polisen tvingas att begränsa sig till konstaterande av legalt spioneri.

Frånsett detta är den svenska utrikesledningens underlåtenhet att handla egendomlig. Åtminstone för fem dagar sedan, — då Dagens Nyheter fick meddelande i saken — måste diplomaternas resa ha varit

bekant i utrikesdepartementet. Men efter allt att döma sökte man icke förmå den ryska beskickningen att återkalla resenärerna. Eller är det möjligt att denna beskickning vägrat att efterkomma en anmodan från utrikesdepartementets sida?

Det egenartade institut som kallas diplomatisk immunitet förutsätter en korrekt hållning från diplomaternas sida. Normalt brukar också medlemmar av främmande beskickningar lämna uppgift om de resor de ämnar företa. Om dylik korrekthet inte iakttas, blir immuniteten en orimlighet, den kommer att innebära ett passivt godtagande av de mest hänsynslösa handlingar. Den reaktion som i efterhand är tänkbar blir knappast av någon reell betydelse. Om major Konnov förmås att lämna den ryska beskickningen i Stockholm — liksom skedde i fråga om en spioneri inblandad rysk legationsmilitär förra året — är därmed föga hjälpt, han har redan införskaffat önskade upplysningar, och det är lätt att sända hit en ny och lika aktiv kraft i hans ställe. Det är därför nödvändigt att genomföra en ordning som gör förbudet mot besök inom militärt viktiga områden till en realitet även för ryska diplomater.

Att den grova kränkning som här skett icke skulle föranleda något som helst meddelande från utrikesdepartementet är svårt att tro. På många frågor önskar den svenska allmänheten svar. Varför har polisen inte ingripit? Har den eller andra myndigheter ens effektivt övervakat de ryska resenärerna? Varför inskred inte utrikesdepartementet då saken kom till dess kännedom? Vilka åtgärder avser regeringen att nu företa i detta speciella fall? Hur tänker den förhindra ett upprepande av det legala spioneriet? Total tystnad från regeringens sida är ett svar som är mera oroande än öppenhet; det skulle tyda på att man tänker fullfölja förmyndarpolitiken från världskrigstiden även i fortsättningen.